

A.J. Jørgensen,  
Oberstløjtnant, regionsleder,  
Hjemmeværnsregion I,  
Aalborg.

16 JAN 1963.

Til hr. doktor phil. J. Hastrup  
Emne: Oberstløjtnant A.J. Jørgensens deltagelse i  
modstandsbevægelsen.

REF: Personlig aftale under mødet den 5 JAN 1955 hos P. Wendelboe,  
Aalborg.

Årsagen til min deltagelse i frihedskampen må søges i 2 forhold:

1. at jeg 1 à 2 år forinden (ca. 1941) af nuværende politimester Palle Høybye, Hjørring var blevet orienteret om partiet "Dansk Samling", hvorefter optagelse fulgte, og

2. at jeg som officer at reserven tilknyttet 3. Feltartilleriregiment, Aarhus, måtte være i søgelyset fra de uden for hæren eksisterende organer, som havde modstand mod besættelsesmagten som opgave.

Gennem Dansk Samling fik jeg allerede i 1941 eller 1942 tilsendt illegale tryksager, som jeg fordelte til folk, som havde tilknytning til K.F.U.M., spejderbevægelsen og Dansk Samling.

I efteråret 1943 fik jeg en personlig henvendelse gennem oberstløjtnant E. Hoffmann, Aarhus, senere general og chef for 2. Division i Viborg om indtrædelse i den såkaldte P-kompagni-ordning. Mit svar var ja; og der kom straks efter henvendelse om samme emne fra førnævnte Palle Højbye, der havde kontakt med modstandsbevægelsen i Aarhus – gennem Dansk Samling eller F.D.F. (kaptajn Gudnitz, Aarhus). Dengang så vidt jeg ved forretningsfører for Aarhus K.F.U.M. Der oprettedes nu (ca. feb-marts) Horsens byledelse bestående af Palle Højbye, fabrikant Asger Holmboe, ingeniør Andersen (fra fa. Paasch og Larsen Petersen), murermester Andreas Nielsen, lærer Viggo Nielsen og undertegnede.

Opgaven var opstilling af en militsorganisation, der skulle bevæbnes med våben fra England modtaget ved dropping. Derimod ikke sabotage eller bladvirksomhed. Der blev dog til organisationen knyttet en frit Danmark-bladgruppe og en af murer Andreas Nielsen oprettet F.D.F.-gruppe, som foretog visse sabotager.

Så vidt mig bekendt – hjemmelsmand Palle Højbye – var en aktion iværksat for at skaffe våben fra tysk jernbanepoliti syd for Horsens at førnævnte Frit Danmark-gruppe, men dårligt gennemtænkt og med meget uheldigt forløb, årsag til at hele organisationen blev trevlet op i løbet af et par dage i midten af maj 1944 og ca. 120 mand forsvandt fra byen enten som flygtninge eller fanger.

Af byledelsen blev Viggo Nielsen og Andreas Nielsen taget af Gestapo. Undertegnede forblev i byen, indtil ny byledelse kunne etableres og kontaktes med ledelsen i Aarhus. (Dæknavn Anders Sten).

Den ny byledelse fik kriminaloverbetjent Jens Sørensen som egentlig leder og leder af de væbnede styrker.

Pågældende drog lære af forgængernes fejl og klarede sig igennem de 11½ måned til befrielsen. En fin præstation.

Efter enerverende "14 lyse natters arbejde" afgang jeg med en flok unge F.D.F.-væbnere – førnævnte Andreas Nielsens gruppe til den af Toldstrup oprettede opsamlings- og uddannelseslejr på Venø ved Struer.

Blandt disse skal særlig nævnes Henning Grønlund Carlsen og David Vang Jensen, begge senere faldet under jernbanesabotage, Henning Grønlund Carlsen ved Skanderborg og David Vang Jensen på Horsens banegaard.

I lejren opholdt sig Palle Høybye, der var lejrchef, læge Ammundsen (Block) og et par stykker til - Gunnar Storgaard var lejrens kok og hovmester. Efter vor ankomst fik lejren mere karakter af uddannelseslejr. Lejren forlagdes efter 1 måned (juni) til ostegrosserer Børge Hansens jagthytte i Hvidmose ved Skive, hvor den holdt i ca. 3 uger (juli), derefter til Østergaard i Salling, ligeledes ca. 3 uger. Derefter var lejren opløst i 1 uge, mens halvdelen af lejrdeltagerne - dem fra Horsens - var hos pastor Carl Brinkkjær m.fl. i Vammen, resten - dem andetstedsfra - hos læge Høegh Guldberg m.fl. i Gedved ved Horsens. 1. september blev jeg at ledelsen forsat til Djursland-distriktet underordnet Møller (Skive Asphalt og tagpapfabrik) der havde domicil i Randers. (Dæknavn: Søby).

Jeg kom til at bo hos pastor Vilh. Krarup, Hammelev, nu Simon Peders sogn, København S, en mand, der fik megen betydning for min udvikling og for afklaring på mit syn på modstandskampen.

Inden jeg helt forlader lejrberetningen, vil jeg nævne at Hoffmann Laursen og Rørbæk Madsen fra B & O, Struer havde været meget virksomme ved lejrens oprettelse på Venø. De kom i en noget vanskelig situation, da vi alle i huj og hast forsvandt fra den, men klarede sig. Om grunden til vor forsvinden har Storgaard sikkert berettet; men for en sikkerheds skyld skal jeg oplyse, at en flok fredelige tyske jernbanefolk på udflugt fik os til at tro, at lejren var røbet, hvorfor vi pakkede os bort. Nu var det falsk alarm; men vi sagde som Røde Orm: "forsigtighed er det bedste"; og der havde da også været rigelig med snak om os blandt øens beboere.

I Hvidmose ved Skive var det Møller, Skive Asphalt- og tagpapfabrik og ostegrosserer Børge Hansen, Skive, der var arrangører og vist nok også finansierer.

Under opholdet i Hvidmose - holdt vi - som også på Venø - træningsøvelser i løb og orientering samt i sprængningsteknik. Der blev enkelte gange udsendt smågrupper til løsning af særopgaver - og det var under en af disse Henning Grønlund Carlsen blot dødeligt såret - mens bl.a. Ammundsen slap - og Henning senere døde.

I Hvidmose var jeg ude for en ganske frygtelig afgørelse. Et hold havde været ude om natten og - så vidt jeg husker - samme nat stoppet et større tysk transporttog efter først at måtte lave hold up på nogle - i øvrigt flinke - danske jernbanefolk. Det - holdet - var nu kommet hjem, og fred hvilede over lejren - alle undtagen jeg sov. Jeg gik og puslede med forskellige arbejder, brændehugning eller hvad det var, da jeg så en deling tyske soldater i spredt orden komme ud at plantagen ca. 2 - 300 m. øst for huset langs jernbanen.

Vi havde vel våben og ammunition, men ikke skyggen af en chance, hvis de var ude efter os. Hvis de ikke var - men kun var på øvelse - ville der være en frygtelig risiko ved at alarmere gutterne, der jo ikke havde egentlig militær uddannelse og derfor mulig ville røbe lejrens karakter ved deres færd, når de skulle gå i stilling. Jeg traf den afgørelse, at jeg ville lade dem sove. Afgørelsen var rigtig, da tyskerne kun var på øvelse og gik forbi uden at ænse os. Men havde den været rigtig, hvis tyskerne havde været ude efter os? Jeg vil ikke nu bagefter prale af at kunne dømme af tyskeres fremrykning, om de var farlige eller fredelige. Jeg tror ikke, at jeg nogensinde bliver gammel nok til at glemme de minutter.

At mere muntre oplevelser drejede en sig om en gammel ost, der lugtede så kraftigt, at den blev anbragt uden for på flagstangsfoden hver aften, så længe den "levede". Det er sandt - det var en af "Ostebørges" de skrappeste; men den smagte godt.

Om aftenen drog vi i flok syngende rundt i oplandet, og der var mange på egnen, som længe troede, vi virkelig var dem, vi gav os ud for - en ungdomsforening fra Horsens egnen.

Lejren ved Østergaard indrettedes i et tomt fodermesterhus tilhørende godsejer (og greve) Adam Knuth (død), der var villig til for en tid at løbe den risiko, vor nærværelse indebar.

Under opholdet her traf jeg Lind, Blad, Bøg m.m. alias nuværende oberst Schøller, som jeg senere skulle få en del med at gøre.

I lejren ved Østergaard indtraf pastor Harald Sandbæk, som til at begynde med var instruktør i boksning og sabotageteknik. Senere - efter 1. september - lejrchef.

Mens vi var i Salling, skulle vi ud på dropping og plads var rekognosceret; men i havde fået forkert instruktion, og maskinen fløj hjem med uforrettet sag.

Samme nat brød vi - med tilladelse - ind i et sommerhus ved Glyngøre strand. Formentlig første og eneste gang en præst og en kriminalpolitimidmand i fællesskab har lavet sommerhusindbrud. Det var naturligvis mig, der lavede "bræ'ket". Anvendt erfaring fra den gamle arbejdsmark.

Under opholdet ved Østergaard kom en udsending fra Horsens F.D.F., som havde opsporet os. Han medbragte en meget alvorlig henvendelse fra murer Andreas Nielsen, Horserødlejren, idet han - Andreas Nielsen - så vidt vi kunne skønne havde fået lejrpsykose og følte ansvaret for sine unge mennesker tyngte sig i knæ.

Udsendingen overtalte 3-4 at de unge mennesker til at rejse bort og tage til Sverrig. Toldstrup skaffede udrejsemulighed vistnok via Grenaa, men hvor var han dog vred over det svigtende mod hos disse folk. Man må dog ikke glemme deres store ungdom 18-19 år, deres fuldstændige forgudelse af Andreas Nielsen, og den deraf følgende forladthedsfølelse p.g.a. hans fængsling.

Da lejren ved Østergaard ophævedes, skete det, fordi vi nu havde været så længe på eet sted, at vi igen måtte frygte folkesnakken.

Der var p.g.a. det fremrykkede tidspunkt på sommeren eller andre grunde ikke rekognosceret ny lejr, hvorfor vi deltes som foran omtalt. Senere samledes de fleste deltagere under Harald Sandbæk i Hadsten, hvor holdet fik en ulykkelig skæbne. Jeg var som sædvanlig heldig og slap væk i tide - (forsat til Grenå).

I Grenaa var der et godt arbejde i gang.

Direktør Henrik Rosenvinge, Grenaa Dampvæveri, havde været leder, men var blevet syg. Han var dog stadig rådgiver, kontaktmand og financier.

De først foreliggende opgaver var at bygge videre på vore bådforbindelser til Gøteborg - i hænderne på en havnearbejder kaldet Udsen, som Rosenvinge ikke havde alt for megen tillid til, p.g.a. formodede kommunist sympatier, måske noget uberettiget. Ruten virkede ikke alt for godt. Den første rejse svigtede ganske. Båden skulle komme ved Fornæs fyr, men den udeblev, og en del flygtninge måtte tilbage til deres midlertidige opholdssteder på Hammelevegnen, deriblandt politibetjent Skjold Petersen, Vejle, som at samme årsag mistede tålmodigheden, rejste til København og så vidt jeg ved begyndte for sig selv og blev likvideret som formodet stikker på trappen ved Dagmarhus. Han blev senere, så vidt jeg ved, rensat.

Det viste sig såre vanskeligt at få gang i ruten via Udsen, uden at jeg kan huske, om grunden dertil nogensinde opklaredes.

Pastor Vilh. Krarup gik derfor igang med auktionsmester Møller Petersen - "Mølleren" - en yderst særpræget mand og af et uforglemmeligt udseende.

(var til stede under dr. Hæstrups foredrag i Ulriks kro i Randers i 1954-55?).

Han havde de rigtige fiskerforbindelser og da de blev instrueret om kontaktpunkt - nord for Læsø - og kendetegn - pøs hejst i masten - kom der gang i sagerne.

Indtil jeg forlod Grenaa 15 JAN 1945 ekspederedes ca. 50 mennesker; flygtede politimænd, kurerer, sabotører m.v. Bl.a. Harald Sandbæk og frue.

Efter min bortrejse fortsatte ruten en tid med Møller Petersen og hans førstemand, (hvis navn Vilh. Krarup vil kunne oplyse,) (Mouritzen) som formidlere.

I begyndelsen gik det ikke helt så stærkt, som jeg ønskede med at skaffe både, og den tanke opstod derfor, at vi selv med Henrik Rosenvinge som køber skulle erhverve en lille kutter, som var til salg.

Båden blev købt og kom ud på en rejse men løb med 2 belgiske desertører - sendt os på halsen af Aarhusbispen (Hoffmeyer) professor Niels Aage Nielsen og Ina Haxen i forening - med samt deres 2 kærester erhvervet her i Danmark ind i efterårets værste storm og lå underdrejet i stor fare for forlis i Pakhusbugten ved Ånbolt i 1½ døgn med bøjet skrue og humøret på nul.

Båden kom mig bekendt ikke ud mere; og den blev årsag til en bitter strid mellem Henrik Rosenvinge og "Mølleren" eller "Sørøveren", som jeg døbte ham. En strid, der næppe nogensinde er bilagt.

De stakkels belgiere og deres piger kom til Sverrig sammen med Sandbæk. Med den båd var desuden 3 kanadiske flyvere, som Ammundsen efter en hel Odysse havde bragt ud til os.

En anden opgave, som skulle løses var dropping.

Der blev skaffet flere pladser, der efterhånden kom i god gænge. Den første var hos godsejer Collet på Katholm syd for Grenaa. Til ham skaffede bogholderen på Grenaa Dampvæveri den trofaste og utrættelige "Bilde" Abildtrup os kontakt. Vi fik 180 US-karabiner på denne plads; men den måtte opgives, da der boede en mand med en ufornuftig kone for nær pladsen. Hun opdagede nedkastningerne og blev hysterisk.

Folkene til dropping blev hovedsagelig skaffet at Henning Hansen "Henningsen", som var et navn inden for idrætsforeningen; og senere blev "byleder".

En vogn havde vi fra politiet, og i den blev karabinerne flyttet et par gange under stor risiko; men tyskerne tog dem til sidst og havde nær taget mig med - herom senere.

Et hold blev rekrutteret af pastor Graver, Pjellerup, (dæknavn Holgersen) senere Tolstrup-Stenum ved Brønderslev) kontrolofficer i Palæstina, og et andet af pastor Clausen, Vejlbj. Dette sidste var hovedsagelig venstres ungdom, og deres debut blev ikke strålende, da "V.U." netop samme aften skulle have et eller andet og selvfølgelig bal; så de kunne ikke komme, sagde præsten, at hvilken årsag han af mig fik en sådan omgang bidende bemærkninger, at jeg ikke håber, han før eller senere har været udsat for tilsvarende. Han rejste kort efter til Sverrig. Hans nerver tålte ikke belastningen. Han blev senere feltprovst.

Nordpå gik det bedre. Graver var karl for sin hat. Modig og sporty som en "Gunnar på Hlidarende".

Der var skaffet oplagsplads i et tomt fodermesterhus ved Kristiansmindegården udenfor Grenaa. Kontakt gennem pastor Krarup. Desuden i en garage hos en gammel købmand i Grenaa og hos pastor Otto Andersen, Karlby i et sommerhus.

Senere nedgravede vi nogle mægtige kasser i en forladt kridtgrav nær landevejen i Enslev. Et frygteligt arbejde, og depoterne blev efterhånden fugtige; men de var godt skjult.

De 180 US.-karabiner blev transporteret helt ind til Ø. Tørslev nær Herning og efter samråd med gårdejereren anbragt i en åben grusgrav, der var fyldt med halmballer, og her lå de godt - indtil karlene fandt godset og selvfølgelig publicerede fundet, hvorfor det måtte flyttes - det kom til Kristiansmindegården.

Her var der imidlertid en aften sket det, at jeg var blevet opholdt og kom for sent med nøglerne, hvorfor vognmanden Alfred Nielsen, Vægger, havde været lidt tvivlrådig og ikke rigtig kunne svare for sig, da der kom nogle naboer hen for at se, hvem der arbejdede på den tid at natten. Det, som fulgte, var dog måske nok sket alligevel - det vil jeg helst tro.

Rygter var imidlertid, kommet i gang og nåede en stikker i Randers, som fik tysk feltgendarmeri under ledelse af en dansk stikker og tolk, så vidt jeg husker Rikard Nørgaard Christiansen, til at anholde først vognmanden og derefter gårdejereren på Kristiansminde. Han havde intet med organisationen at gøre, men havde været dum nok til at kigge efter, hvad vi gemte i huset, hvilket han var advaret imod. Han kunne derfor ikke holde sig til den historie, han havde fået opgivet, og han kom som vognmanden til Frøslev og derfra til Tyskland. Gårdejereren omkom dernede vistnok i april 1945. Gårdejerens kone giftede sig senere med mandens broder. Vognmanden slap med livet, men fik en gruelig bunke prygl.

En underlig skæbne ville, at jeg på selve aftenen for gendarmernes aktion ville tilse depotet. Stillede min cykel ved husgavlen, gik til yderdøren og fandt den åben, fandt derefter selve depotdøren opbrudt. Ville derfor gå ind til manden for at lave vrøvl over uordenen, men kom ikke længere end i døren, da jeg blev råbt an på dansk at en af 2-3 soldater, der stod på den anden side at indkørslen og sigtede på mig i det svage lys - ca. 8 dage før jul og kl. 2330 aften - jeg sprang ind i huset; mens soldaterne skød uden at ramme. Der var inden bagudgang, men vinduer, hvorfor jeg sprang på hovedet igennem et af dem. Det var heldigvis så råddent, at sprosser og rammer splintredes som spindelvæv, og jeg landede på hovedet i en busk. Der var ingen fjender bag huset, men jeg ville gerne have cyklen med en dejlig original engelsk tilhørende Vilh. Krarup - men kommet til gavlen blev jeg beskudt - uden at blive ramt - af en vagt ved cyklen. Humøret sank nu temmelig meget, da der var 5 km. til boligen i Hammelev, hvortil jeg måtte, og skulle nå så hurtigt som muligt at hensyn til præstefamiliens øjensynlig farlige stilling.

Listende mellem den store haves træer og udnyttende den (Teutoniske) larm af skud og råben, nåede jeg vejen, slap lykkelig bort fra gården og løb de 5 km. hjem til Hammelev, hvorfra Krarup-familien straks samme nat evakueredes til præstegården i Hyllebjerg, Mols.

Samme nat - eller var det den følgende - var vi igen på stedet. Tyskerne havde fjernet våben og sabotagemateriel, men ikke kigget efter på loftet. Der lå 46 faldskærme. Dem fjernede vi så, som en mager trøst.

En anden gruppe, som meldte sig, var hjælpere til politiet den 19. september. Til dem, der ønskede det, blev der skaffet opholdssteder, og til enkelte, der ønskede at rejse, skaffedes kontakter.

En at betjentene, Georg Valther Jensen, havde vist stort mod og handlekraft ved at redde politiets våben til vort brug. Han sendte jeg til Horsens med kontakt til byledelsen.

Horsens vil næppe nogensinde glemme hans bedrifter. Han var bl.a. med til at redde de 13 fra statsfængslet, vistnok deriblandt "Jacob Guldtand"

alias Knud Aage Nielsen nu Vestbanevej 15 A, Valby, der senere var virksom i Aalborg med Sverrigsruterne.

Georg V. Jensen, i Horsens kaldet "Henry", faldt på jernbaneterrænet ved Horsens sammen med David Vang Jensen – en af de bedste unge mænd fra lejren på Venø. En tysk vagtpost fik ram på dem under forsøg på jernbanesabotage.

Lidt om politiet igen: da det var galt med muligheden for lønningsudbetaling, blev der truffet den ordning, at banken for Grenaa og omegn med Dampvæveriet som garant skulle forstrække politiet med penge svarende til hver mands lønning.

Politiet hjalp os på forskellig måde bl.a. ved for næsen at tyskerne at stjæle 2000 l. benzin til brug ved vore transportere. Særlig overbetjent Bartig var virksom og modig under politiets aktioner. Politimesteren var ikke glad ved situationen navnlig ikke, fordi vi havde hugget politiets 2 personbiler; men dem fik vi siden overordentlig megen glæde af. Og politimesterens henvendelse sad vi overhørig.

Endnu en opgave skulle løses: sabotage. Det lå lidt tungt med det, for Henrik Rosenvinge var bange for Schalburgtage mod væveriet – som det senere skulle vise sig heldigvis uden grund – og han bad os beherske os mest muligt.

I længden var dette dog umuligt.

Aarhus sten- og gruskompagni havde mægtige rallejer ved Gjerrild Nordstrand med sorteringsanstalt som et 4 etagers hus, kraner, tipvogne, gravemaskiner m.m.m. Jernbane førte direkte til graven. Herfra var leveret ral til flyvepladser i kolossale mængder, og det måtte stoppes. Pastor Graver, Fjellerup fik opgaven og dertil 85 kg. P.E. Det tør siges, at opgaven blev løst, Jeg ved ikke noget af, at der blev leveret flere materialer derfra under besættelsen.

Tyskerne var just dengang i færd med på terrænet ved Grenaa havn (hjulpet af Fa. Bdr. Carlsen, Randers) at støbe "havstokminer" af beton – således blev det i al fald oplyst. Ral til støbningen kom fra føromtalt ralleje. Da leverancerne derfra slap op, begyndte en mand i Enslev at levere; indtil gutterne en nat gik ind og smadrede dens motorer, sorteringsmaskiner og transportører med store hamre, så holdt han op. Derefter kørtes med lastbiler fra mange grave i oplandet; men disse biler blev beskydt med maskinpistol på ringene, så arbejdet derved sinkedes. Hånd i hånd hermed gik sprængning af 2 elektromotorer, der trak blandemaskinerne på havnepladserne. Dagene efter var 2 nye igang. Også de blev sprængt. Dagen efter var der spærring med pigtråd og adgangskort; men man havde ikke indhegnet tegnestuen for firmaet "Carlsen, Randers" som udførte støbearbejdet.

Skuret blev sprængt og tegninger derved ødelagt.

Til forstærkning af transporten blev der fra værnemagerside hidkaldt kuske og 10 spand heste med vogne fra Silkeborg. Det hele installeredes vist nok en lørdag aften i en stor stald på noget, der hedder Heden s. f. Grenaa. Samme aften kom gutterne. Skød et par spand af de ældste heste, skar seletøj itu, ødelagde vogne, slap de øvrige heste løs og afbrændte stalden.

Om mandagen rejste kuskene; de havde ikke været indstillet på at komme til fronten.

Arbejdet på havnen fortsatte dog omend i mindsket tempo – går vi ud fra – og vi fandt derfor på at skræmme arbejderne ved at skrive til dem og deres husværter, at de ikke måtte arbejde for fa. Carlsen. Det hjalp ikke så godt i første omgang; men så statuerede vi et eksempel, idet den formand, som havde skaffet arbejderne, en aften – jeg tror, det var den 14 januar 1945 – blev hentet ud af sit hus med hustru og voksen datter og

huset sprængt. Så forstod folk, det var alvor; og Grenaaarbejderne holdt sig borte.

Dette faldt sammen med min afrejse til Aalborg og sprængningen var min sidste ordre ved Grenaa. Jeg var ikke glad for den; men fandt det nødvendigt. Vi mener, at aktionen, som forfulgte en bestemt hensigt, virkede efter denne og reducerede værnemageriet betydeligt.

Inden jeg forlader Grenaa, vil jeg nævne endnu nogle gode hjælpere: førstelærer Hillgaard, Enslev, trafikassistent Mylius Rosenvinge, farvehandler Møller, Lillegade og hans udmærkede søn Knud Møller, som senere kom til sammen med pastor Ruth, Hvirring, at arbejde med dropping i Himmerland. Glemmes må heller ikke fruene Rosenvinge og fru Bodil Krarup.

Hos gl. farvehandler Møller samledes et par gange flygtninge m.fl., inden de skulle til Sverrig. De blev godt forberedt med mad og instruktioner samt søsygetabletter inden rejsen.

Selve ekspeditionen at de rejsende foregik pr. bil til Grenaa havn - dog ikke ud på selve havnekajen, hvor der var tyske både m.m., men til en lille plantage hvorfra man fulgte en sti gennem hede- og klitterrænet ned til et bådebyggeri og derfra ud på nordre mole, hvor vore både lå. Det var ganske spændende, men forløb fint hver gang.

Toldstrup havde en overgang hovedkvarter i Grenaa, efter at Aarhus var blevet for varm.

Som følge at affæren ved Kristiansmindegården, kunne jeg nu ikke mere vise mig ved dagens lys i Grenaa; hvorfor jeg kom til at bo hos lærer Viggo Petersen, Glatved pr. Balle (død 1954 eller 1955). Et udmærket menneske og fortrinlig rådgiver.

I Grenaa kunne jeg kun optræde ved nattetid og det blev for besværligt, jeg blev derfor pr. 15 jan 1945 forsat til Aalborg.

En lille affære med Mols må ikke glemmes. Ritmester Fabrisius, Skramsø, boede på Lyngsbækgaard og ledede Mols. Han blev pludselig efterstræbt af Gestapo og måtte til Aarhus. Jeg fik nogle gode kontakter og gjorde også en smule ved arbejdet på Mols; men jeg husker ikke meget fra den tid udover en god mand, politibetjenten i Ebeltoft og fuldmægtig Larsen senere Ringkøbing. Mols gik efter nogle stridigheder mellem region I og II til region II.

Som nævnt afgik jeg medio januar 1945 fra Djursland-distriktet og overtog i de følgende dage under dæksnavnet "Åbo" ledelsen af Aalborg - Nørresundby med tilhørende landdistrikt.

I Aalborg var der et stort og meget vidtforgrenet arbejde i gang; men der var kommet vanskeligheder som følge at en del arrestationer, der igen kunne spores tilbage til en droppingaktion, hvori politifuldmægtig Poul Larsen havde deltaget og hvorunder han blev anholdt. Han blev udsat for en ualmindelig ondartet behandling; og det viste sig desværre, at han vidste mere end nogen var klar over; så situationen var prekær.

Toldstrup var i Aalborg og gav mig de fornødne kontakter til "Thøgersen" alias kaptajn Adam August Nicolaysen, der mest havde med opstilling af militisgrupper at gøre og "Jens Lyhn" alias Carl Evald Andersen, der var inde i dropping, sabotage, Sverrigeruter, havde kendskab til pengeforsyninger, depotforhold, sognemænd o.m.a., hvorefter de begge forsvandt fra byen efter at have informeret mig om igangværende arbejde. Der var to aktive kompagnier, D- (Dronningen) og K- (Kongens kompagni). Desuden 3., 4. og 5. (Nørresundby), 6. (Aalborg havn), 7. (Nørresundby) og 8. udrykningskompagni.

Dertil kom styrker i Nibe og Skørping.

I begyndelsen var styrken måske knap så udbygget som anført mestendels p.g.a. manglende befalingsmænd; men efterhånden blev den det i al fald,

og våbenøvelse og våbenforsyning skred frem, så der ved befrielsen var 1900 mand i enhederne og deraf havde 1400 fået våben. Militstyrkernes forhold var selvfølgelig vanskelige, navnlig var det vanskeligt at få de ivrige til at holde sig i skindet, idet jo alle ville sabotere eller ud på dropping; men det kunne jo slet ikke gå an. Det mest bitre for dem var, at sabotører og dropping folk viste arrogance over for dem ved befrielsen og ikke rigtig regnede dem for ægte, bare fordi sabotørerne ikke havde været sammen med dem ved aktioner.

Der blev heldigvis ikke brug for militsen under besættelsen.

I selve befrielsesdagene støttede de politiets ordensbestræbelser og anholdelsesaktioner og gik derefter over til bevogtningstjeneste ved flygtningelejre og depoter.

D- og K-kompagniet havde en flok særlig aktive medlemmer, der arbejdede nat efter nat og derfor blev kaldt "Dagdriverbanden". De havde dropping, sabotage og den meget vanskelige, men vigtige ompaknings- og fordelingstjeneste som opgave og de opnåede betydelige resultater. Droppingtjenesten blev udbygget mere og mere og blev fantastisk effektiv. Navnlig efter, at pastor Ruth fra Hvirring var kommet til og havde fået dette område i Aalborg amt som særopgave. Til hjælp ved fordelingen og transport blev der, et vidt jeg husker, købt en hel lille vognmandsforretning.

Ruterne til Sverrig må også nævnes, selv om jeg ikke havde særlig indgående kendskab til dem. Kontaktmand til ruterne var "Jacob" alias Knud Lage Nielsen, Vestbanevej 16 A, Valby. Hans forbindelse igen var cyklehandler Søren Juncher Sørensen, Dannebrogsgade, Aalborg.

Det var temmelig dyrt at drive Aalborg distriktet. Jeg husker, at budgettet for februar og marts 1945 lå omkring 17.000 Kr. pr. måned. Pengene blev samlet ind af forskellige organisationer, hvoraf den vigtigste ledes af fru Fogh Petersen, fa. brdr. Bentzen, kontaktmand hertil var redaktionssekretær Jørgen Drachmann Aalborg Stiftstidende, nu administrator for K.F.U.M.s hovedkontor, Løngangsstræde, København. Pengene gik til lønning til "Dagdriverbanden", leje af depoter, kørsel med folk og gods, fragt med off. transportmidler, vederlag til vanskeligt stillede "græsenker", hvis forsøgere var arresteret eller gået under jorden.

Likvideringsgrupperne må også nævnes.

Til dem havde jeg kontakt gennem fru Kathrine Ulkær. Deres indkvartering fandt sted gennem "menighedsplejen", hvor den meget virksomme "Søster Ragna" alias korshærssøster Ragna Rasmussen, skaffede værelser. En af likvideringsgrupperne blev omtrent udsløjet af Gestapo, efter at jeg var kommet til byen. Dens medlemmer var indkvarteret, før søster Ragna kom ind i dette arbejde, og adresserne viste sig at være kompromitteret ved tidligere anvendelse til skjul for en såret politimand, der selvfølgelig imod instrukserne, havde korresponderet med et pigebarn, som var ansat på konditori "Kristine", hvor Gestapo, Hipo og værnemagt havde sit faste tilhold, og hvor hun blev anholdt, og hvor politimandens breve røbede adresserne. Desårsag kan jeg ikke sætte mine ben i nævnte konditori uden at genopleve de frygtelige dage. Jeg skyr forretningen som pesten. Under Gestapoaktionen faldt Svend Ulrik Petersen (Keld) og Hans Krarup Andreasen (Mogens), mens Henrik Wessel Platon blev anholdt som såret og senere skudt i Ryvangen. Kun en mand "Vagn" alias politibetjent Nørlund Christensen, Aarhus slap med livet ved flugt. Aktionen var dyr for Gestapo, der havde både dræbte og sårede.

Likvideringsgruppen blev erstattet; men om gruppernes resultater går jeg ud fra, at andre har skrevet det fornødne.



I min Aalborgtid havde modstandsbevægelsen kontor på hjørnet at Borgergården og Vesterbro, senere da dette var blevet kompromitteret, i Christiansgade ved hjørnet at Aagade, senere igen i et lillebitte hus i Danmarksgade og sidst i "Ved Stranden", vistnok nr. 7.

Den 5. maj flyttede vi ind på hotel "Phønix".

At særlige ting, der foruden det omtalte organisationsarbejde, blev udrettet kan anføres: sprængning at et stort antal - ca. 25 værnemagervognes motorblok, hvilket efterhånden fik nogen indflydelse på vognmænds villighed til at arbejde for besættelsesmagten, sænkning af en tysk forpostbåd i havnen, sprængning at et par flyvemaskiner på "Aalborg Øst", indtransport at et pænt antal svenske rytterkarabiner, som nu vistnok (senere) er udleveret til flyverhjemmeværnets luftmeldetjeneste. Om forholdene på havnen vil kommandør Arendrup kunne give bedst orientering, da han så vidt vides havde gode kontakter og fik udvirket sabotage mod sprængningsforberedelse på hanekajerne (, så disse ikke kunne demoleres).

Den store vanskelighed i Aalborg var Gestapos øjeblikkelige udrykning, når noget var hændt og deres stikkere. Selv om likvideringer og forsøg derpå foretoges som nødværge, hvilket fik stikkerne til at udvise stor forsigtighed, var der altid folks snakkesaglighed og nysgerrighed at kæmpe imod, og den voldte her som overalt vanskeligheder.

Under resultater må nævnes jernbanesabotager, som mere og mere dirrigeredes at oberstløjtnant nu general Vagn Bennike. Der undtages en enkelt ugedag (døgn) fra sabotage at hensyn til kurerers rejser. Det var at større betydning for os end for tyskerne - burde i al fald være det - da tyskerne ikke kunne vide den sabotagefri dag på forhånd, og jeg kan ikke deltage, i den senere over Bennikes hoved fra visse sider udgydte hån. Men mit kendskab til hele forholdet ang. jernbanesabotagens synkronisering er i øvrigt begrænset.

Samarbejdet i Aalborg med Toldstrup og hans stab, med lokalkomiteen, hvoraf jeg var født medlem, med kompagnicheferne, Frit Danmarks sekretær, Sloth Carlsen, Aarhus, med de pengefremskaffende organisationer varr udmærket.

En organisation, hvoraf daværende kontorchef Randolph Schön, Springborg. trævarefabrik, var medlem, men som jeg i øvrigt ikke nærmere har udforsket, formidlede i dagene op til befrielsen kontakt til den tyske besættelsesoberst, hvorved kamp i befrielsesøjeblikket og dermed følgende unyttig blodsudgydelse blev undgået. En indsats, som desværre i høj grad forskellige steder blev misforstået at folk, (f.eks. Toldstrup) om hvem jeg måtte forstå, at de ønskede kamp for kampens skyld og ikke hellere så den undgået, når det lod sig gøre at opnå et lige så ærefuldt resultat. Denne indstilling var med til i nogen grad at forbitre mig den følgende glæstid; men den medførte ingen ødelæggelser i arbejdet. Dog ville det næppe være rigtigt at fortie den, da tilsvarende forhold synes at fremkomme overordentlig mange steder måske som en reaktion efter svære og dramatiske hændelser.

Jeg indrømmer, at jeg har et stridbart sind, når jeg mener at have ret, men ikke kan få min vilje; men min indstilling under kampen var i så høj grad som muligt at spare vore egne unges liv, når forholdene gjorde det muligt, og jeg afvejede altid mål og risici mod hinanden.

Eksempelvis var ved min ankomst til Aalborg 2 gode unge sabotører blevet dræbt under forsøg på afbrænding at et par hundrede læs halm, som let kunne erstattes. Den slags tomme demonstrationer forbød jeg. Det vakte nogen knurren, men blev dog adlydt, og i min illegale Aalborgtid mistede ikke een mand livet i en situation, hvor jeg havde ansvaret.

Senere dræbtes i Aalborg, som så mange andre steder, adskillige som følge at manglende kendskab til skydevåben, manglende uddannelse og lignende årsager, men herfor bærer vel i første række den politik, som gjorde våbenøvelse og våbenøvede mand i Danmark til sjældenheder i første række ansvaret.

A.J. Jørgensen.